ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETSBREV 308
LITTERATUR- & LÄRDOMSHISTORIA
9:E JANUARI 2018

Jakobsgatan 27 B | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: info@rehnstroem.se | www.matsrehnstroem.se
ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

ÅRETS FÖRSTA NYHETSBREV innehåller 25 nykatalogiserade böcker från antikvariatets avdelning med litteratur- & lärdomshistoria. Som vanligt är ämnesbredden större än så och här återfinns till exempel flera konsthistoriska verk.

Många av böckerna i detta urval är fint bundna och flera härrör ur Thorsten Laurins bibliotek. Som en av ägarna av Norstedt & söner är det naturligt att han anlitade firmans eget bokbinderi och de band från detta som återfinns här är fina exempel på deras stora hantverksskicklighet och fina formgivning.

Mode, Tessin, Gustav III och hans tid är andra små teman i detta nyhetsbrev.

Gott nytt år & god fortsättning!

Mats Rehnström

Ps. Kom ihåg att boka in helgen 17-18 mars då det är den stora antikvariska bokmässan i Konstakademiens hus, Stockholm. Antikvariatet ställer ut. Mycket välkomna! Ds.

1. ANDRÉN, ERIK. **Skokloster.** Ett slottsbygge under stormaktstiden. A.a. Sthlm, 1948. 206 s. Fint gråbrunt hklbd med ryggtiteletikett av brunt skinn, stänkdekorerade pärmpapper, stänkta snitt och medbundet omslag (Levins, Uppsala). Med Per Gustaf Hambergs exlibris på främre pärmens insida. ⋆400

En utökad bokhandelsupplaga utkom samma år.

2. ANNERSTEDT, CLAES. **Upsala universitets historia.** I-II:1-2,III:1-2 + **Bihang** I-V + **Register** utarbetadt af Elof Colliander. Uppsala, 1877-1931. XI,(1),412 + X,447 + (8),456 + (2),XIII,(1),683 + VIII,655 + (6),416,(1) + (8), 402 + (8),420 + (8),393 + (8),240 + 133 s. + Upsala universitets fyrahundraårs jubelfest september 1877. Sthlm, 1879. (6),388,(1) s. Tio halvpergamentbd med rikt guldornerade ryggar och svarta titel- och deltiteletiketter i skinn samt marmorerade snitt. Två av banden utförda av R. Ridelius, Uppsala, de övriga av Ömanssons bokbinderi i mycket snarlikt utförande. Hela omslagen medbundna i del II:1-2, främre omslagen i del III:1-2 och bihang II. Jubelfestvolymen snarlikt bunden av Ridelius men med guldorneringen indelad i fält och bara en titeletikett. Banden aningen nötta och lite ojämnt blekta. Några titeletiketter med nagg. Registret häftat och ouppskuret samt tillagt från annat håll. De bundna volymerna från Säbylund med dess exlibris och dedikationer på alla medbundna främre omslag till Eugène Lewenhaupt. ⋆3500

Behandlar tiden 1477-1792. En imponerande lärdomshistorisk översikt! Jubelfestvolymen innehåller en detaljerad redogörelse för festligheterna kompletterad med avtryck av dikter och skrivelser liksom listor på gåvor och gäster samt biografiska uppgifter rörande de som promoverades vid detta tillfälle. Annerstedt och Lewenhaupt var kollegor vid Uppsala universitetsbibliotek.

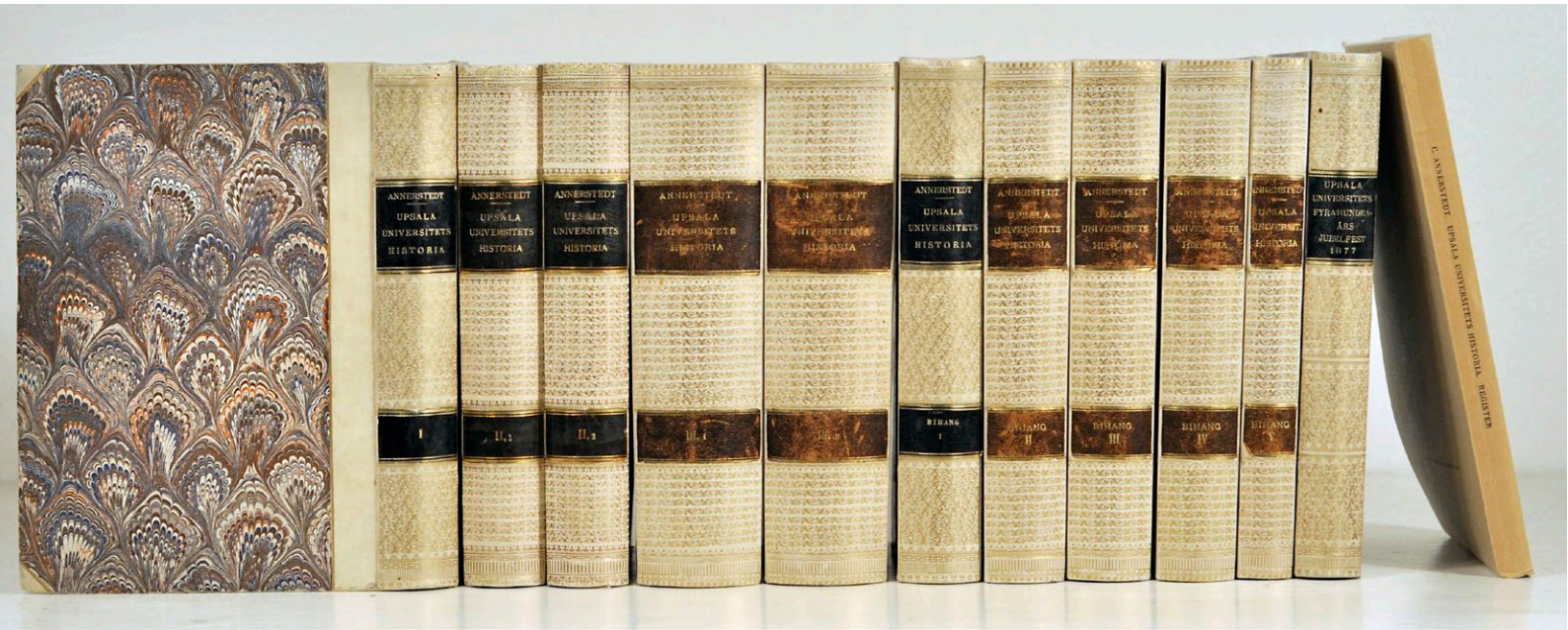

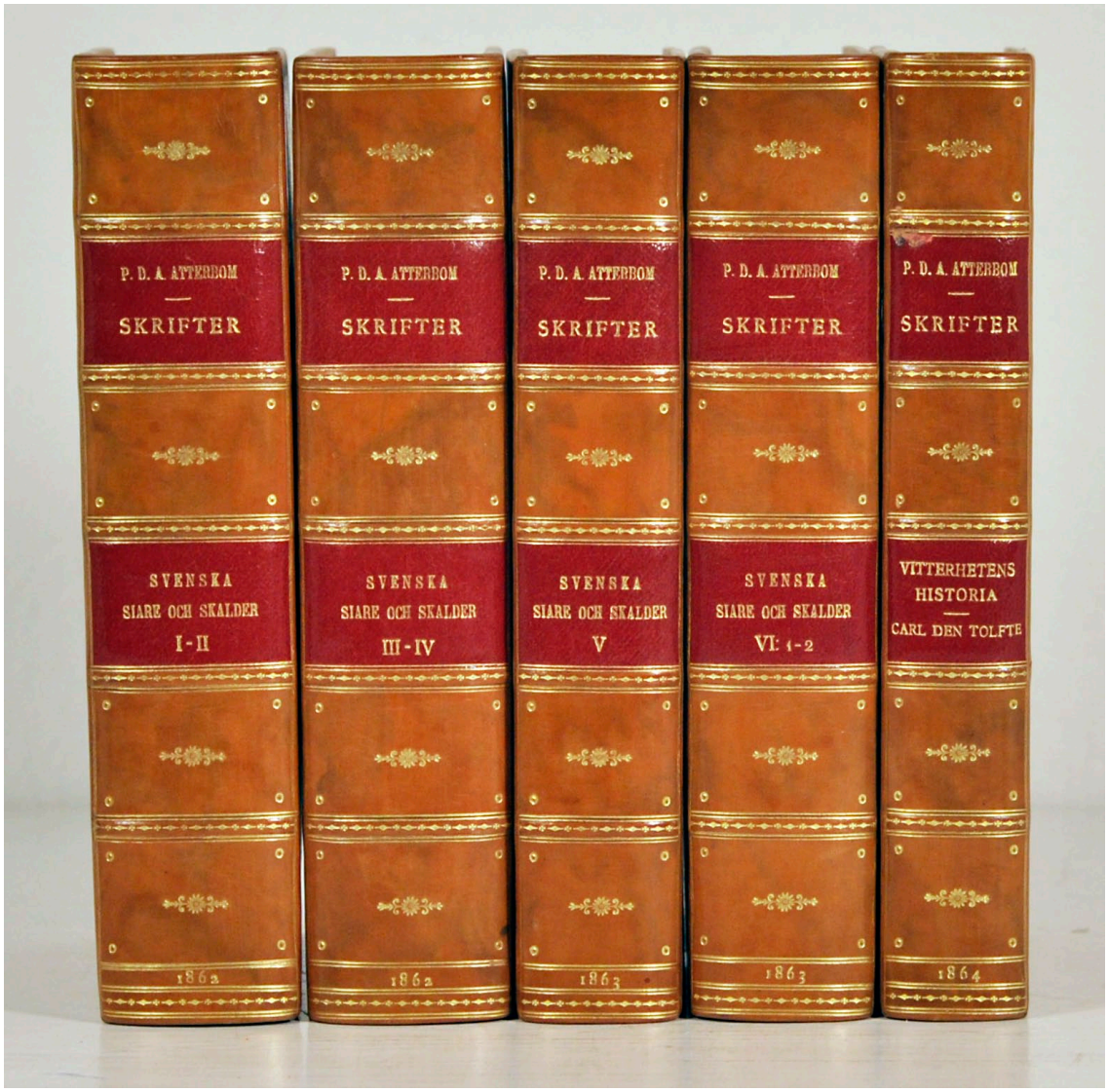

3. ATTERBOM, P. D. A. **Svenska siare och skalder** eller grunddragen af svenska vitterhetens häfder. Intill och med Gustaf III:s tidehvarf. Andra upplagan. I-VI:1-2 + **Inledning och supplement.** Örebro, 1862-64. (8),276 + XXIII,(1),340 + X,296 + XII,320 + (12),474 + VII,(3),296 + III-XIV,(2),235 + (8),277 + (4),135 s. Fem eleganta marmorerade och lackade bruna hfrbd med upphöjda bind, guldornerade ryggar och dubbla mörkröda titeletiketter samt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Hedberg, 1928). Omslagen medbundna. Övre titeletiketten på sista bandet med mindre skada. Enstaka lagerfläckar. En liten fuktrand i övre ytterhörnet i del I-II och V. Praktsvit ur Bengt Bernströms bibliotek. ⋆3500

Samlade skrifter i obunden stil. Del III:I-VI:1-2-IV. Första upplagan utkom 1841-55. Detta är den andra och slutgiltiga upplagan av Atterboms klassiska litteraturhistoriska översikt där bland andra Emanuel Swedenborg, Carl August Ehrensvärd och Thomas Thorild får mycket utrymme. Inledningen innehåller ”Grunddragen af forn-skandinaviska och svenska vitterhetens historia intill Stjernhjelm” och supplementet ”Carl den tolfte betraktad i sitt förhållande till vitterhet, vetenskap och skön konst”. ”Svenskt biografiskt lexikon” kallar verket ”vår litteraturhistorias första monumentalverk”.

4. BERGMAN, EVA. **Nationella dräkten.** En studie kring Gustav III:s dräktreform 1778. A.a. Sthlm, 1938. 352,(4) s. & plr. Häftad. Omslaget ngt nött och solkigt samt med små pappersförluster och revor. Dedikation till Bengt Hildebrand. ⋆800

Nordiska museets handlingar 8. En imponerande kunskapsrik och noggrann genomgång av historien kring Gustav III:s svenska dräkt.

5. BÖTTIGER, JOHN. **Konsthistoriska uppsatser** af John Böttiger. Utgifna till hans 60-årsdag den 25 mars 1913 af vänner. Sthlm, 1913. (8),131 s. Med 45 i texten monterade illustrationer. Lätt nött rött lackat hfrbd med rikt guldornerad rygg och övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Norstedt & söner). Främre omslag medbundet. Med Thorsten Laurins guldpressade pärmexlibris. Bra ex. ⋆1500

Tryckt på extrafint papper i 155 numrerade exemplar, varav detta är nr 75. Vackert dekorerad med vinjetter. Innehåller uppsatserna ”Två tyska renässansarbeten i Sverige. En studie” (1887), ”Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling” (1895), ”En tapets historia” (1897), ”Till Gripsholmservisens historia” (1900), ”Ur studier till en svensk möbelhistoria” (1905), ”En konstsamlare på 1600-talet. Några antydningar om Philip Hainhofers konstuppfattning” (1909), ”Det gamla och det nya Drottningholm” (1912) och ”Porträttframställning i tapisserie” (1912).

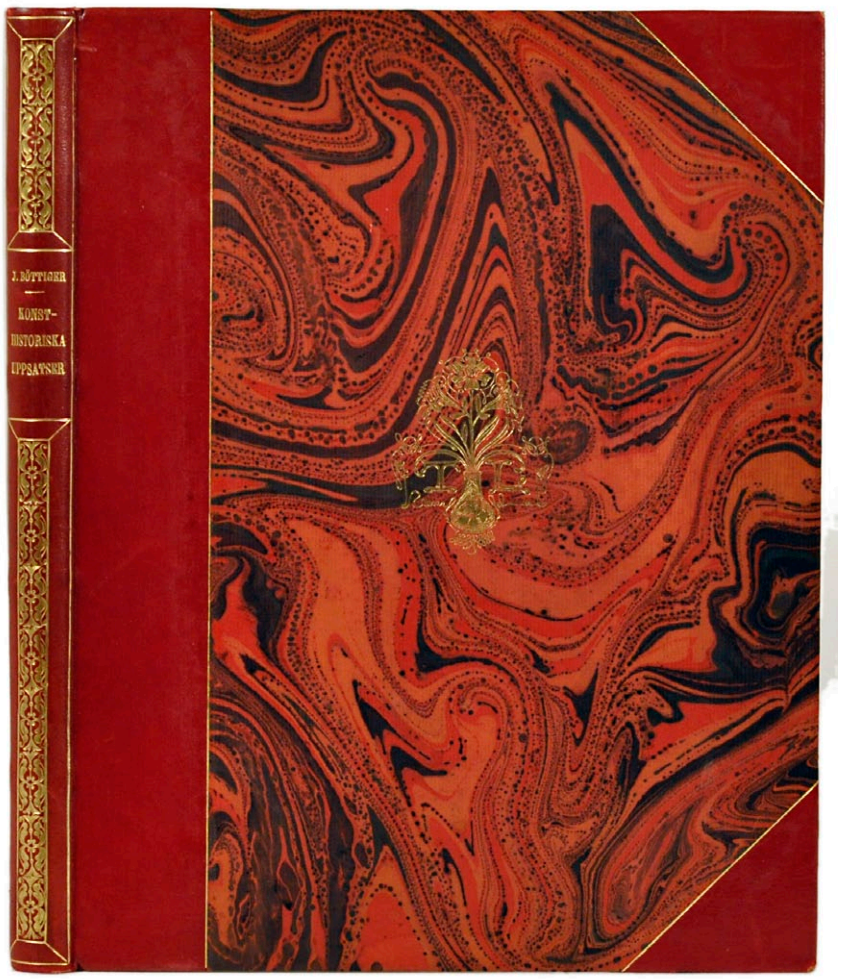

6. [Creutz] CASTRÉN, GUNNAR. **Gustav Philip Creutz**. Helsingfors, 1917. Porträtt,(8),443 s. & plr. Rött oklbd. Guldlinjerna lite nötta på ryggen. Med Bengt Hildebrands namnteckning daterad den 28 november 1935 och dennes diskreta blyertsanteckningar på eftersättsbladet. ⋆450

Standardbiografin över Creutz.

7. [Gustav III] RANGSTRÖM, LENA. **Kläder för tid och evighet.** Gustaf III sedd genom sina dräkter. Helsingborg, 1997. 272 s. Opappbd med skyddsomslag. Spår av prislapp på bakre skyddsomslag. ⋆400

Av Gustav III:s dräkter behandlas bland andra: bilägersdräkten (silverbroderad dräkt som han bar vid sitt giftermål med danska prinsessan Sofia Magdalena år 1766), sorgmanteln (sorgdräkten han bar vid sin fars begravning år 1771), torneringskostymer, uniformsjackorna från slagen vid Valkiala och Svensksund samt självfallet maskeraddräkten.

8. HAHR, AUGUST. **Den äldre Vasatidens svenska borgar.** Sthlm, 1917. 163,(2) s. Nött lackat brunt hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och svart titeletikett samt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade. Torr, repig och lite fläckig på ryggen. Ytterfalsarna mer nötta och med minimal spricka överst i den främre. Med Per Hiertas namnteckning. ⋆500

Studier i nordisk renässanskonst III. Vackert utformat arbete som är tryckt hos bröderna Lagerström.

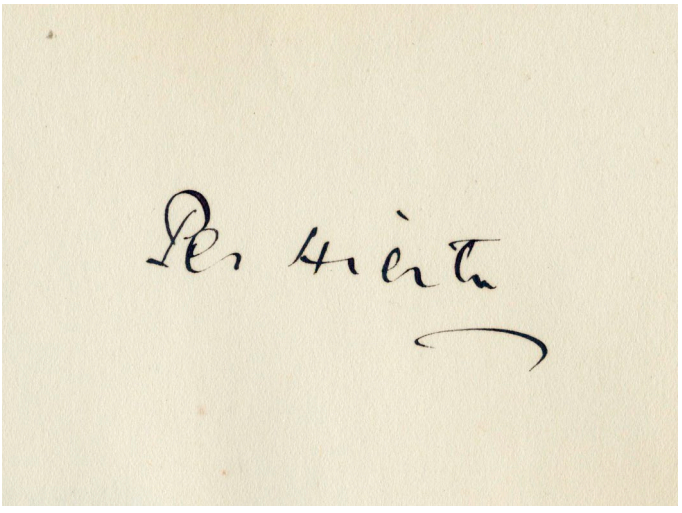

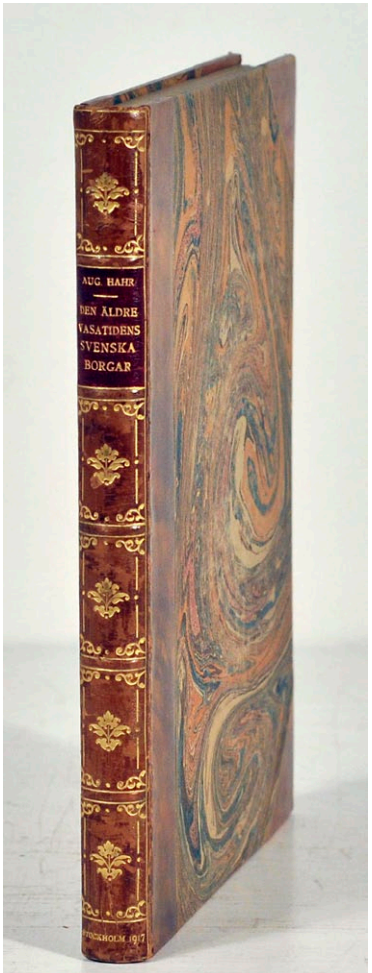

9. HAMMAR, BRITTA & RASMUSSEN, PERNILLA. **Kvinnligt mode under två sekel.** Kristianstad, 2001. 191 s. Opappbd. *650

Illustrerad. Innehåll: ”Modebubblor - kvinnlig fägring under två sekel”, ”Konstruktionsteknik och tillskärning”, ”Dräktbeskrivningar”, ”Handsömnadsteknik” och ”Mönster till dräkterna”. Utgår från dräktsamlingen på Kulturen i Lund och 27 utvalda klädesplagg från perioden 1730-1860.

10. HEDVIG ELISABETH CHARLOTTA. **Dagbok.** Öfversatt och utgifven af Carl Carlson Bonde [respektive] Cecilia af Klercker. I-IX. Sthlm, 1902-42. Porträtt,xxiv,475 s. & brevfaksimilplr + porträtt,xviii,501 s. + porträtt,xvi,586 s. + porträtt,viii,322 s. + porträtt,ix,(1),360 s. + porträtt,viii,353 s. & 1 plansch + porträtt,xviii,642 s. & plr + porträtt,xviii,905 s. & plr + porträtt,xx,711 s. Nio eleganta lackade bruna hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar, röda titeletiketter och gröna deltiteletiketter samt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Hedberg). Alla omslag medbundna. De tre första banden med lätt blekta ryggar och de tre sista med mörkare titel- och deltiteletiketter. De har dock exakt samma stämplar. Några obetydliga små repor på ryggarna. Stilig svit ur Bengt Bernströms bibliotek. *15000

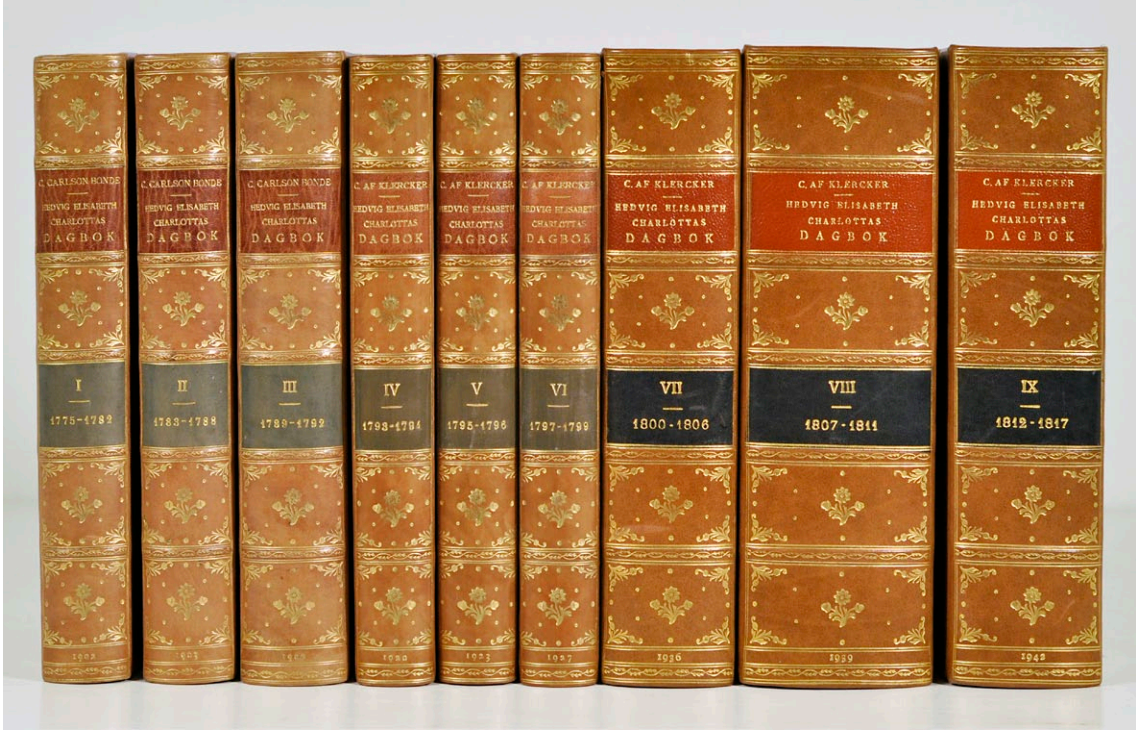

De tre sista delarna i bibliofilupplagan, nr 26 av 50 numrerade exemplar. Komplett svit av denna viktiga källpublikation rörande den gustavianska tidens historia. Dagboken spänner över åren 1775-1817. Manuskriptet anförtroddes av drottningen till de förtrogna vännerna Eric Ruuth och Carl Göran Bonde och kom genom den senare till Ericsbergsarkivet och tillhör numera Riksarkivet. Arbetet som kom ut under lång tid är här bundet av Gustaf Hedbergs bokbinderi i tre omgångar om vardera tre band. De har samma ryggstämplar men skinnen skiljer sig lite åt i nyanserna, liksom för- och eftersättsblad.

11. HESSELMAN, BENGT. **Bröllopsdikter på dialekt,** och några andra dialektdikter från 1600- och 1700-talen. Efter förarbeten av J. A. Lundell m.fl. samlade och utgivna. Uppsala, 1937. 19,(3),1-568 s. & 1 rättelselapp. Bra marmorerat pappbd med röd titeletikett i skinn. Omslaget medbundet. Liten repa på titeletiketten. ⋆800

Nordiska texter och undersökningar, utgivna i Uppsala av Bengt Hesselman. 10. Hesselman presenterar sammanlagt 147 dialektdikter före 1800. De är alla avtryckta i sin helhet och kommenterade.

12. LINDBLOM, ANDREAS. **Nordtysk skulptur och måleri i Sverige från den senare medeltiden.** Sthlm, 1916. Front,(4),32 s. & 20 plr. Häftad. Omslaget ngt nött och delvis blekt. De inledande bladen loss i häftningen. ⋆400

Allt som utkom. Tryckt i 300 numrerade exemplar, detta är nummer 143. Bifogat är också ett prospekt respektive ett beställningskort av vilka det framgår att detta egentligen bara var ett tänkt första dubbelhäfte av ett stort anlagt verk. I denna del behandlas bl.a. det medeltida altarskåpet av Bernt Notke och Herman Rode för Storkyrkan i Stockholm med nio planscher och flera andra verk av Herman Rode samt dennes verkstad.

13. LOOSTRÖM, LUDV. **I svenska konstnärskretsar** för omkring hundrafemtio och hundra år sedan. Sthlm, 1916. (8),218 s. Elegant rött halvsaffianbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och övre guldsnitt (Norstedt & söner). Omslaget medbundet. Några obetydliga nötningar på bandet. Med Thorsten Laurins förgyllda pärmexlibris. ⋆1000

Behandlar bl.a. Floding, Desprez och Fredenheim samt Konstakademiens och Nationalmuseums äldsta historia. Illustrerad i svartvitt.

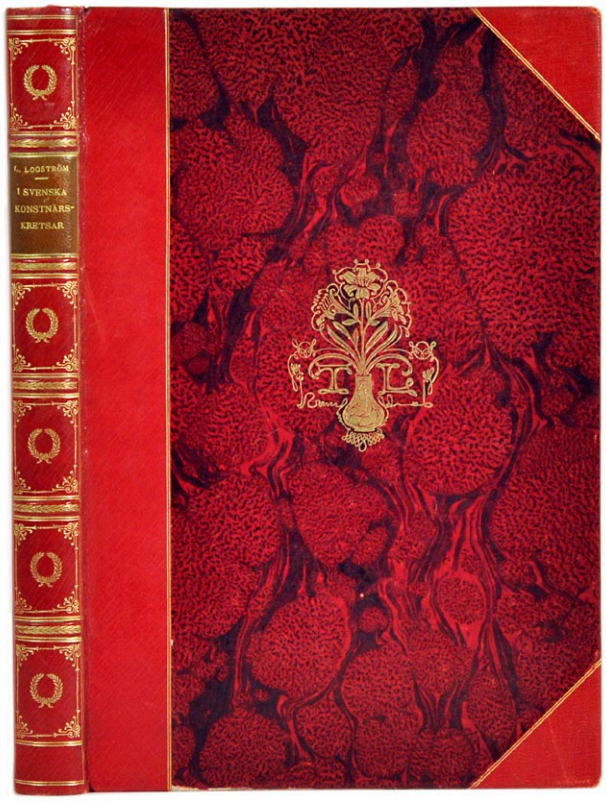

14. PORTHAN, HENRIK GABRIEL. **Henrik Gabriel Porthans bref till Mathias Calonius.** I-II. Helsingfors, 1886. (10),341,(1 blank),LXVIII + (16),343-606,CVI,(1) s. Två ngt nötta bruna hfrbd med guldornerade ryggar och röda titeletiketter (Jul. Lindfors bokbinderi). Liten reva överst i ryggen på den första volymen. Några repor och småfläckar på ryggarna. Stötta hörn. Med de förgyllda initialerna "K. E. F. J." nederst på ryggarna. ⋆1000

Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland. Del I innehåller brev från åren 1791-96 och del II från 1797-1800. Henrik Gabriel Porthan (1739-1804) var bland annat grundare av Aurorasällskapet och professor i romersk vältalighet vid Åbo universitet. Calonius (1737-1817) var docent i ekonomi, professor i juridik vid Åbo universitet och justitieråd. Som lärare och kulturpersonligheter hade de båda stort inflytande på den lärda världen i Finland.

15. [Porthan] SCHYBERGSON, M. G. **Henrik Gabriel Porthan, lefnadsteckning.** I-II. Helsingfors, 1908-11. Porträtt,XIII,(1 blank),281 s. + porträtt,VIII,573,(7) s. & plr. Två bruna hklbd. Banden har lite olika klotkvalité och det senare utan uppgift om författarnamn på ryggen. Den andra delen delvis med fuktrand i övre marginalen. Med namnteckning Björkenheim daterad den 20 oktober 1936 på bakpärmarnas insidor. ⋆650

Skrifter utgivna af Svenska Litteratursällskapet i Finland LXXXIII och XCVIII.

16. RUDBECK, OLOF d.y. **Olof Rudbecks sonens verser år 1712 om Funbo sockens härlighet.** Nu för första gången på tryck satta och tillägnade Carl Zacharias Hæggström också han en älskare av denna bygd, på sextioårsdagen den 14 april 1944. Uppsala, 1944. 38 s. Opappbd. Lätt nött och något stött i ryggen upptill. Med handskriven titel på den blanka ryggen. ⋆700

Tryckt i 50 numrerade exemplar, varav detta är nr 8. Sidorna 17-20 är ett faksimil av handskriften och s. 21-38 innehåller utförliga anmärkningar, anonymt skrivna av utgivaren Axel Nelson under pseudonymen "Anonym Nabo".

17. SCHULTZ-STEINHEIL, H. **Handbok över svenska tillfällighetsposteämplar** 1866-1942. Sthlm, 1943. 96 s. Ljusbrunt marmorerat skinnbd med upphöjda bind, förgyllda pärmlinjer och helt guldsnitt. Något blekt och lite nött rygg. Liten fläck upptill på s. 2. Med hälsning i bläck daterad 19/12 43. ⋆2000

Utgiven av Sveriges filatelist-förening. Tryckt i 10 numrerade exemplar, varav detta är nr 6 och särskilt iordningställt för Bertel Taucher. Sidorna 91-96 är utan text och avsedda för egna anteckningar. Förtecknar över 200 olika tillfällighetsstämplar till exempel "Expositionen" 1866, "Sjöpostexpeditionen 70, M/F Gripsholm", "Stockholms-utställn" 1930 och "Stockholm-Newyork 1929, Luftpost".

18. SKJÖLDEBRAND, ANDERS FREDRIK. **Memoarer.** Utgifna af Henrik Schück. I-V. Sthlm, 1903-04. Porträtt,X,(2),239,(4) + 175,(1) + 351,(1) + 255,(1) + 298,(2) s. Tre läckra röda halvmarokängbd med upphöjda bind och guldornerade ryggar samt övre guldsnitt (Norstedts bokbinderi). Ryggarna lätt flammiga. Stiligt ex. ⋆2250

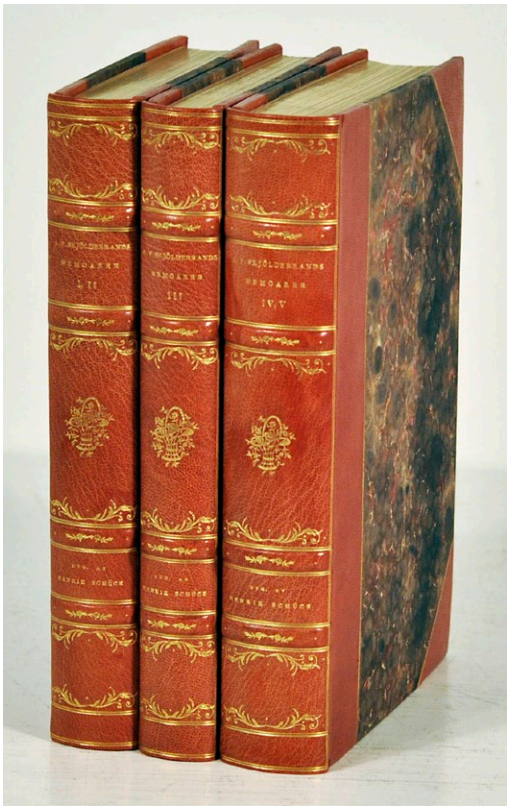

Schiötz Utlendingers reiser i Norge 969 för avsnittet om författarens resa i lappmarken. Skjöldebrands (1757-1834) memoarer ger en god bild av hans personlighet. De är skrivna i en livfull och personlig stil, men deras källvärde anses begränsat. Den åldrade Skjöldebrand hade ett sällsynt dåligt minne, han överdrev dessutom genomgående sina egna insatser och snedvred sina motståndares. ”Svenskt biografiskt lexikon” skriver dock att ”Med sina sakfel och överdrifter är ändå S:s memoarer en viktig nyckel till förståelsen av historiska förlopp och än mer av tidsandan och S:s eget tidspräglade psyke”.

19. SKYTTE, NILS. **Öfverste Nils Skyttes dagbok 1675-1720.** Utgifven af O. B. Sthlm, 1901. (2 blanka,4),101,(5 blanka) s. Häftad och ouppskuren. Det lätt solkade omslaget med några små revor och repor. Tillskrift: ”Till Charles de Champs från gamle morbror Carl Skytte”. ⋆500

Utgiven av Otto Bergström. Dagboken var en av de få handlingar som räddades undan branden vid Sinclairsholm i Skåne 1788. Nils Skytte (1656-1720) blev först fänrik vid Bergsregementet, senare löjtnant vid Dalaregementet, kapten och därefter major. Han deltog bland annat i kriget mot Danmark i Skåne 1675-79 och i utländsk tjänst i Ungern mot Turkiet.

20. [Swedenborg] LAMM, MARTIN. **Swedenborg.** En studie öfver hans utveckling till mystiker och andeskådare. Sthlm, 1915. XV,(1),334 s. & plr. Mörkgrönt ohalvsaffianbd med rikt guldornerad rygg och röd titeletikett samt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Hedberg). Främre omslag medbundet. Bandet ngt nött och ryggen blekt. Med dedikation: ”Gamle vännen Nils med tack för goda råd”. ⋆600

En av de klassiska monografierna över Swedenborg.

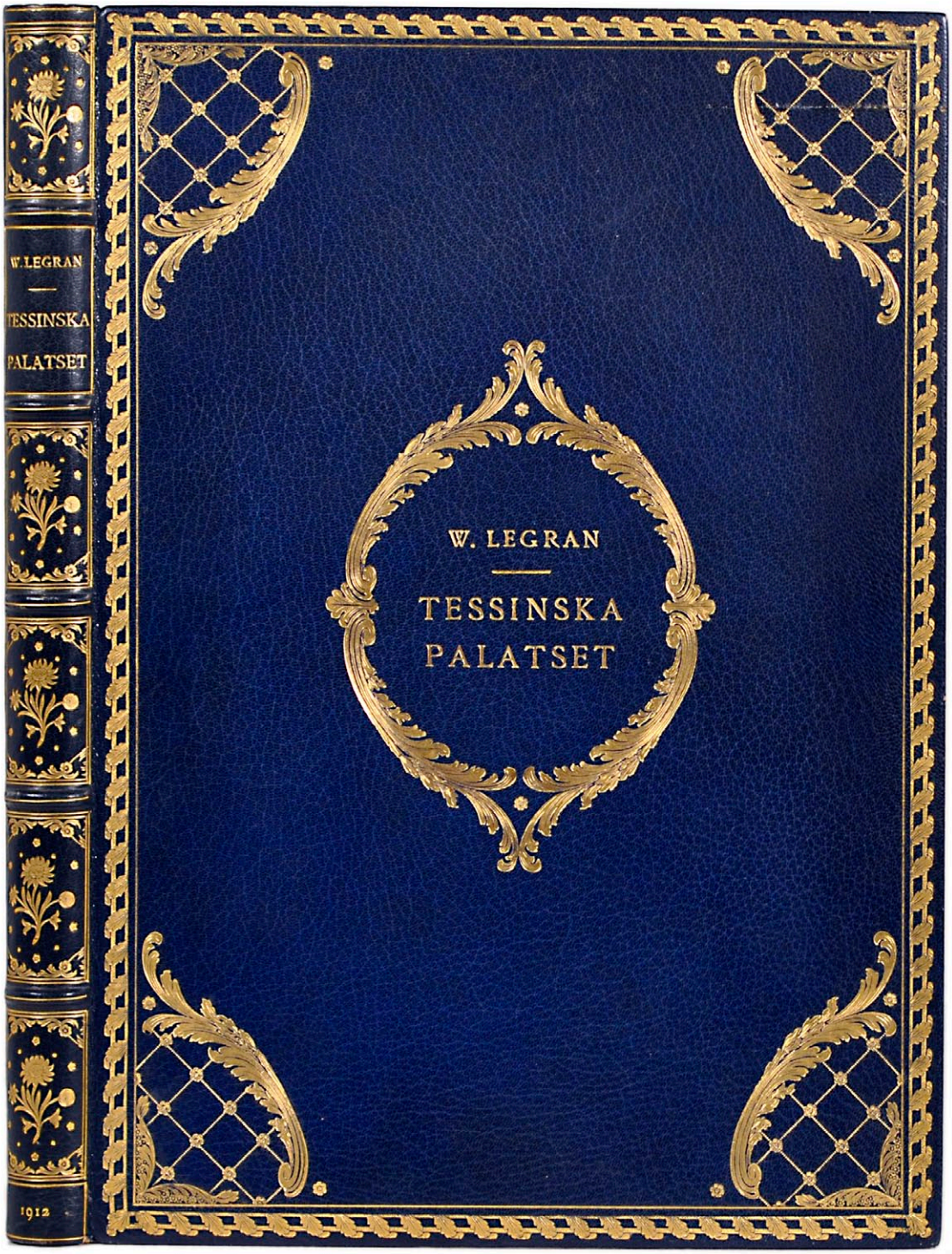

21. [Tessin] (WRANGEL, F. U.) **Tessinska palatset.** Ett bidrag till öfverståthållarehusets i Stockholm historia. Anteckningar af W. Legran. Sthlm, 1912. (8),44,(4) s. & 50 plr. Praktfullt mörkblått marokängbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och övre guldsnitt, övriga snitt oskurna (Hedberg, osignerat). Med rikt gulddekorerade pärmar och pärmkanter samt inre denteller. Omslaget medbundet. Med Thorsten Laurins guldpressade exlibris på frampärmens insida. ⋆4000

Tryckt i 250 numrerade exemplar, varav detta är nummer 120. Wrangel tjänstgjorde från 1901 som kammarherre åt drottning Sofia och förskingrade medel ur hennes reskassa under en vistelse i Monte Carlo 1906. Stölden upptäcktes efter hemkomsten till Sverige varpå han rymde till USA. Han fråntogs sina befattningar vid hovet och bosatte sig 1908 i Frankrike där han levde och verkade som konst- och kulturhistorisk skriftställare under återstoden av sina dagar, ofta under pseudonymen ”W. Legran”. Rikt illustrerat praktverk i stort format rörande ett av de finaste senbarockhusen i Sverige.

22. [Tessin] HOLST, WALFRID. **Carl Gustaf Tessin.** En grandseigneur från XVIII:de seklet. Uppsala, 1936. Porträtt,280,(1) s. & plr. Linneklbd med röd titeletikett i marokäng och övre stänkt snitt (Ove Christiansen). Omslaget medbundet. Bandet med några obetydliga småfläckar. Med Johannes Lehmanns exlibris och dedikation till denne samt författarens prydligt inklistrade porträttfotografi på främre omslagets insida. ⋆400

23. [Tessin] LEIJONHUFVUD, SIGRID. **Omkring Carl Gustaf Tessin.** I-II. Sthlm, 1917-18. Porträtt,VI,211,(2) s. & plr + porträtt,(8),247,(1) s. & plr. Två eleganta mörkröda halvmarokängbd med upphöjda bind och rikt guldornerade ryggar samt övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade (Norstedt & söner). Främre omslag medbundna. Banden med några små nötningar och pärmarna med några smärre fläckar. Med Thorsten Laurins förgyllda exlibris på frampärmarnas insidor. ⋆2500

Del I har undertiteln ”Fru grevinnan Ulla och fru grevinnan Augusta” och del II ”Drottningen”. Skildrar Tessins familjeliv respektive hans förhållande till Lovisa Ulrika.

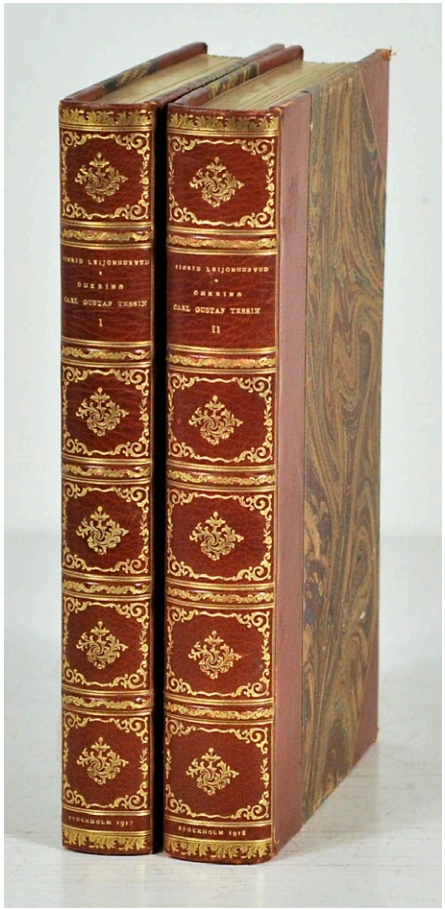

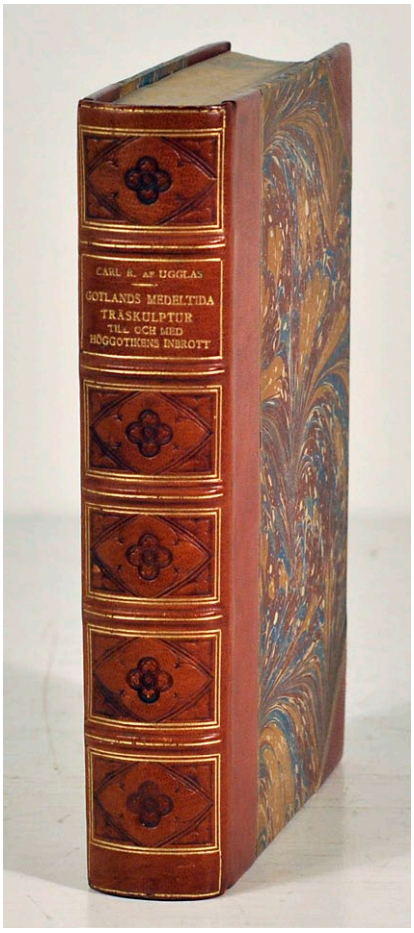

24. UGGLAS, CARL R. af. **Gotlands medeltida träskulptur** till och med höggotikens inbrott. Bidrag till kännedomen om stilströmningarna i Norden under den äldre medeltiden. Sthlm, 1915. VIII,684,(2) s. Elegant rött halvmarokängbd med upphöjda bind, guldornerad och rikt blinddekorerad rygg samt marmorerade snitt (Hedberg, osignerat). Främre omslaget medbundet. Ryggen lite nött och med några repor. Med Arvid Hedbergs namnteckning på försättsbladet. ⋆800

Arvid Hedberg (1872-1949) drev Gustaf Hedbergs bokbinderi 1920-49.

25. [Widerberg] WENDT, ERNST von. **Henriette Widerberg "tonernas härskarinna, lidelsernas slav".** En skådespelerskas minnen i redigering och med en levnadsteckning. Med 46 porträtt och bilder. Sthlm, 1924. 191 s. Trevligt hklbd med guldlinjerad rygg, tegelröd titeletikett och marmorerade snitt (Håkan Wahlström). Främre omslaget medbundet. Med G. Tullgrens diskreta namnteckning daterad den 23 februari 1932. ⋆700

Innehåller bl.a. en redigerad version av Widerbergs egen "En skådespelerskas minnen. Sjelfbiografi" från 1850-51. Sångaren och skådespelaren Henriette Widerberg (1796-1872) var verksam i yrket 1807-44 och under 1820-30-talen en av de mest framgångsrika på de svenska teaterscenerna. Efter teaterkarriären fick hon ekonomiska bekymmer och levde tidvis i stor fattigdom. Hon ska vara den första svenska kvinna som publicerat sin självbiografi under eget namn.